

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Mihaei,

po božji milosti in po božjem usmiljenju knez in škof Lavantinski, prisednik prestola Njih svetosti, velikokrižnik cesarskega avstrijskega Franc Jožefovega reda, doktor bogoslovja,

sporoča mnogočastiti duhovščini in vsem ljubim vernikom svoje škofije pozdrav, blagoslov in vse dobro od Boga Očeta in Sina v edinosti svetega Duha!

Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te!

Vsa lepa si, prijateljica moja, in madeža ni na tebi!

(Vis. pes. 4, 7.)

V Gospodu ljubljani škofljani!

Spominja vreden jubilej teče od dne 8. decembra lanijskega leta 1903. in doteče dne 8. decembra tega leta 1904. To je petdesetletni spominj, da se je nauk o brezmadežnem spočetju preblazene device in matere božje Marije razglasil za versko resnico. Za našo škofijo se je pomenljivi jubilej dostojno vpeljal dne 8. decembra preteklega leta s -lovesno pontifikalno sveto mašo* in s poučno pridigo v stolni mestni župnijski cerkvi sv. Janeza krstnika.

Papež Leon XIII., nesmrtnega spomina, so izvolili s pismom Da molte parti od dne 26. maja 1903 odbor štirih kardinalov in sicer Vincencija Vanutelli, Marijana Rampolla del Tindaro, Dominika Ferrata in Jožefa Kalasancija Vives y Tuto, ki bi naj določevali in nadzorovali vse potrebno za to prelepo slovesnost. V tem svojem menda zadnjem apostol-

skem pismu izraža sivolasi višji duhovnik svoje srčno veselje nad tem, da želijo verniki praznovati petdesetletnico razglasenja verske resnice o brezmadežnem spočetju preblazene device Marije. „Kajti češčenje Matere božje“, tako pišejo Leon XIII., „je bilo od naše najnežnejše otroške dobe ne le naše posebno veselje, temveč je za nas tudi eno izmed najizdatnejših branil, ki jih je podala božja previdnost katoliški cerkvi. V vseh časih in vseh bojih in preganjanjih se je zatekala sveta cerkev k Mariji in vsekdar ji je došla tolažba in pomoč. In medtem, ko je sedanji čas tako viharen in poln nevarnosti za sveto cerkev, razveseljuje našo dušo in jo napolnjuje z novim upanjem misel, da verniki o priliki petdesetletne spominjske slavnosti nameravajo z vzajemnim navdušenjem, polni zaupanja in ljubezni, obračati se do nje, katera hiti kristijanom na pomoč, ako jo le prosijo.

Tako je neutrudni pospeševalec Marijinega češčenja, zlasti milostipolne molitve svetega rožnega venca, ljubeznivo povabil katoliške kristijane, da naj kolikor mogoče najslovesneje praznujejo Marijin jubilej. Pred vsem naj se preveseli jubilej slavi v Rimu, v središču krščanske edinosti, vernikom vsega sveta v vzgled, kako naj tudi oni dajejo vso čast in slavo brezmadežni devici in materi božji Mariji.

Že na binkoštni praznik, dne 31. maja 1903, je priobčil zgoraj omenjeni odbor kardinalov natančen, od svete stolice odobren načrt, v katerem so razpravljane najglavnejše svečanosti, ki se nameravajo obhajati v čast brezmadežno spočeti devici Mariji. Sedanji, sveto Cerkev slavno vladajoči papež Pij X. so s pismom od dne 8. sep-

* Dobro izvežbani zbor Cecilijinega društva je peval ob tej priliki prvokrat veliko šestglasno mašo v D-moll, ki jo je uglasbil Louis Adolphe Coerne. Op. 53.

tembra 1903 potrdili gori imenovani odbor in so odobrili vse njegove blage predloge.

Kongregacija svetih obredov je dovolila z odlokom od dne 14. avgusta 1903, da se služi obljubna sveta maša* brezmadežnega spočetja Marijinega 8. dan vsakega meseca ali pa sledečo nedeljo vse leto od 8. decembra 1903 po vseh cerkvah, v katerih se s škofovim privoljenjem opravlja posebna pobožnost na čast brezmadežnemu spočetju.

Nedavno so dovolili papež Pij X. s pismom *Quae catholico nomine* od dne 7. decembra 1903 odpustek sedem let in sedem kvadragen vernikom, ki se udeležijo s skesanim srcem pobožnosti, katera se opravlja osmi dan vsakega meseca Mariji na čast, nadalje odpustek 300 dni tolikrat, k o l i k o r k r a t obiščejo tisti dan cerkev, v kateri se opravlja mesečna Marijina pobožnost; in popolni odpustek, ako se vsaj trikrat v tekočem letu udeležijo zgoraj omenjene pobožnosti, ter tudi prejmejo zakrament svete pokore in presvetega rešnjega Telesa in molijo na namen svetega očeta. Nadalje dobijo popolni odpustek vsi, ki v tem milostnem letu potujejo ali posamezno ali pa v družbi v Rim, obiščejo tamkaj baziliko sv. Petra in Marije Snežnice, prejmejo zakrament svete pokore in presvetega rešnjega Telesa in molijo na namen rimskega papeža. Vsi ti odpustki se morejo po priprošnji vpriditi tudi ubogim dušam v vicalih.

Ker je moja najsrčnejša želja, da se tekoča petdesetletna spominjska svečanost tudi v naši staroslavni škofiji, kolikor le mogoče, vrši tako, da bo utrjevala in izpodbujala versko mišljenje škofiljanov, zato hočem v svojem letošnjem postnem pastirskem listu s pomočjo milosti božje in s trdnim zaupanjem na mogočno priprošnjo dobrotljive in verne Device govoriti o pred petdesetimi leti razglašeni, prepomembni določbi verske resnice brezmadežnega spočetja Marijinega.

(Dalje prihodnjič.)

* Missa votiva de immaculata Conceptione B. M. V. (Gaudens) adinstar Missae votivae solemniss pro re gravi et publica Ecclesiae causa — ergo cum Gloria et Credo, unica Oratione, Praef. B. M. V. et ult. Evang. Joannis. Ako rubrike dovoljujejo le dnevno mašo, naj se dnevni molitvi pridene molitev „de immac. Concept.“ sub una conclusione.

X. nedelja po Binkoštih.

Kateri so v same sebe zaupali, da so pravični in so druge zaničevali.

(Luka 18.)

Kolikor kratov te je te dni pot peljala skozi polja, polna božjega blagoslova, oveseljeno ti je bilo oko, ko si gledal na prostrano rmenino pšenične ravani, ki je prišla ta čas pod srp. Ljuba podoba ti je bilo klasje polja kraljice, ki se je kolikor polneje toliko globeje klanjalo doli na zemljo. Kviško in nekako ponosno pa je štrlela sredi izmed bogatih klasov snetjavina in poleg nje prazen klas, kojega zrnje ni bilo dozorelo.

Dragi! Ni li ta gluhi in pokončni klas sredi med klanjajočo se zlato pšenico kakor eden onih, „kateri so v same sebe zaupali, da so pravični in so druge zaničevali?“ (Luk. 18, 9.) — Ni li ta prazen nad druge se povzdigujoči klas kakor farizej današnjega sv. evangelija, ki se sili Bogu in se mu zahvaljuje na glas, da ni kakor drugi ljudje? Kakor drugi ljudje naj bo on, ki se toliko posti in desetino daje od vsega svojega posestva — kak nečistnik, nepravičnik, kak ropar, to pač tak pravičnik celo biti ne more.

In polni klasovi na naših njivah, ki so se nagibali doli do tal, če so celo pretežki bili, nas li v svoji blaženi dobrovitosti ne spominjajo pravičnega cestinarja, ki je v resnici molit prišel v tempelj — ne pa sebe hvalit; cestinarja, ki si niti očes proti nebu ni dvigniti upal poln te zavesti, kako malo vreden ud človeške družbe da je — trkaje na svoje prsi in govore: „Bog bodi meni grešniku milostiv!“ (Luk. 18, 13.)

Kakor da bi sililo evangeljsko poročilo, naj si po njega sliki stavimo danes pred oči ošabnega in ponižnega — tako se mi zdi. Storimo torej to v svoj dušni prospeh.

*

Ivič. Ošabnež.

Nobeno dreves ne štrli tako drzno proti nebu; nobeden egipški obelisk ne kipi tako sloko v višavo; pariški Eiflov stolp, ena najviših zgradb zadnje dobe, je pred njo kakor da bi ga ne bilo; celo šentpeterska kupola v Rimu naj bi se klonila tej prikazni.

In kedo in kaj je to?

Ta božji stvar je pravprav navaden Adamov sin, najpriprosteja Evina hči, prav vsakdanja prikazen med drugimi ljudmi. In še veliko pod mero je najnavadnejih ljudi. — A ošabnik je, ošabnica, ki jej je vse krog sebe manj vredno, nego ona in on; vse naokrog je polno hib in slabosti, na njej in na njem jih ni. Vse, kar so stvarili drugi, vse je slabo in pomankljivo, le samo oholež je kreposten in popoln. Solnce na nebu ima pege; a on — tako se mu dozdeva — je jasnejši od te dnevne luči: na njem madeža ni. Če so pa drugi naznanili na njem kako hibo, bila je le pomota: to namreč, kar so njemu očitali, to so zamenili v samoljubju seboj — zato ti očitki veljajo ne njemu nego njim. Sama nebesa so se odprla, da so na svet poslala to nenavadno prikazen. Saj stopa po božji naravi brezmadežen on sam — med drugimi, ki so le ljudje, je on zemeljski Bog. — Tako primeroma sodi ošabni o samem sebi.

In sv. pismo, kaj pa ono o njem?

Modri Salomon piše: „Ošabnež in prevzetnež se imenujeta norca“. (Modr. 21, 24.)

Odpri Jezus-Sirahovo knjigo in tam bereš: „Ne bodi ošaben v svojem poslovanju (10, 29) ošabnost je sovražena pri Bogu in pri ljudeh“ (10, 7.) Zato veči kot si, toliko bolj se v vsem ponižuj: tem potem milost prejmeš od Boga (3, 20.)

2gič Ponižnik.

Povsod razsiplje dobrote in nobeden zanj ne ve. Kruljavcu je noga — údničniku je roka — gluhemu uho — slepemu oko; in če vprašajo: Kedo je to? provzročnika ne izvedó. Starim je živ izgled, mladini čuvaj; in če ga iščejo, da bi se mu zahvalili ali ga slavili, najti ga ni. — Bogato se rede ob njega zaslužkih tisoči in tisoči; a ko se izvedeti hoče njega ime: kedo da je to, ne ve zanj nikedo. — Tako mal je; tako velik sicer na znotraj a tako mal na zunaj, da prezirljivo memo njega stopa oholež samega sebe — ki meni, kako velik da je se radujoč.

In kedo je to?

Ponižnik je, ki pozna namen in vrednost človeškega življenja tu na zemlji; ki ve,

kak revež je prav za prav slednji človek tu na svetu. Ponižnik je, ki ve, da je človek kakor črv zemlje, ki zjutraj biva in ga zvečer ni. On ve, da mu požirek vode preveč vtegne zatopiti žitja luč. Ve, da ga nezdrave hrane grizljeji položi na mrtvaški oder. Ve, da mu je kamen na poti, ob koji se izpodtakne, lahko smrtni povod. Ve, da ga opeka s strehe, ki mu jo je vrgla nesreča na glavo, v trenutku spravi na oni svet. — Ponižni je to, ki ga prezirajo redoma in namenoma; ponižni, ki pozornosti na-se niti ne pričakuje, niti je ne želi: saj dobro ve, da plemenitim dušam najlepše dije ona cvetka, koje duh te napolnjuje radostjo, koje cvetje je pa celo popolnoma skrito pred tabo.

In sv. beseda, kako pa ona vabi na ponižnost?

Veliki trpin Job (14, 2) te uči: „Človek vznide kakor cvetka in se potepta in kakor senca beži ter nikoli ni stanoviten“. In zlato svarilo za življenje ti doni iz Sirahove (3, 22) knjige: „Kar je previsoko, po tem ne hrepeni in kar je nad tvoje moči, tega razmotriti ne izkušaj“.

* * *

Dragi! To vem, da ti je neprijaznostna samohvalnikova prikazen in prepričan sem, da si se namenil nikjer hvaliti samega sebe: ne pred ljudmi, ki kmalu izvedo, kedo in kaj je ošabnež, niti pred Bogom, ker Vsegavednemu se studiti mora nepotrebna mu laž iz človeških ust. „Ker vsak, ki povikšuje samega sebe, bo ponižan in kedor ponižuje samega sebe, bo povikšan“. (Luk. 18, 14.) Amen.

Zatrite nekdanje cerkve in kapele ljubljanske.

10. Cerkev sv. Jožefa.

(Dalje.)

R a k e v d i s k a l c e a t s k i c e r k v i.

Na selišču cerkve sv. Jožefa in v njeni bližnji okolici so pokopavali nekdanj Rimljani. Mnoge najdbe starodavnih grobov o raznih dobah svedočijo, da je bilo tu p o k o p a l i š č e s t a r e

E m o n e. Na to cika menda tudi ime tega kraja: **Ajdovščina** t. j. kraj, kjer počivajo ajdje — pogani. Konec 16. stoletja je bilo tu nekje zopet pokopališče. Tedaj so si kupili ljubljanski **luteranci** „ob križu proti Loki“ njivo, ki so jo ogradili in izpremenili v groblje. Omenjeni križ je stal blizu tam, kjer se dviga sedaj znamenje presvete Trojice. Luteransko pokopališče ni imelo dolgega obstoja. Leta 1600 ga je požgal škof Hren.

Dobrih šestdeset let pozneje so jeli pokopavati na **Ajdovščini diskalceati** in sicer v cerkvenih rakah, ki so se čvrsto obokane razprostirale pod vso cerkveno ladijo, pod prezbiterijem, pod obema žagradoma in pod mrtvaško kapelo. Skozi obtalna okenca je prodirala vanje precejšnja svetloba.

Dne 9. velikega srpana 1663 je blagoslovil priyor o. **Arhangelas Caecilia** rake pod cerkvijo in pod mrtvaško kapelo, a prvi mrtvec, ki so ga shranili v te podzemeljske prostore je zatisnil oči že meseca malega srpana istega leta.

Komu so bile namenjene rake v diskalceatski cerkvi? V prvi vrsti so pokopavali tja domače **menihe**, samostanske **služabnike** in **sorodnike samostancev**, a radi so sprejemali **bosači** svoje podcerkveno groblje tudi **druge duhovnike** in **svetnjake**.

Menihi so imeli svojo posebno rake. Zanimiv je zapisnik umrlih diskalceatov, pridejan samostanski kroniki. Skoro ob vsakem preminulem menihu stoji kratek životopis. Povzamem naj tu samo enega in sicer zadnjega izmed sedeminpetdesetih tu pokopanih bosih avguštincev. To je bil Ljubljančan mizar br. **Pija s. Cajetano**. Dolgo časa je pridno služil dunajskemu samostanu za mizarja in birnika. Naposled so ga poslali v Ljubljano v pokoj. Mizarjenje se mu je zelo priljubilo, a prevzel je tudi vratarsko službo. V tem poslu je bil jako poslužen. Le to je storil naopak, da ni zaprl vrat smrti, ko je prišla ponj. Sicer je opravičil svoje ime s pobožnostjo, z hojo na kor, z ljubeznijo do bližnjega, kolikor je mogel. Skozi vrata, ki je smuknila skozi nje smrt, je šel v večno življenje dne 26. svečana 1771, star 63, samostanec 33 let. Počivaj v miru!

Tujih duhovnikov ni bilo mnogo pokopanih v cerkvi sv. Jožefa. V mrtvaškem za-

pisniku so zabeleženi tile: **Tomozikelius** (Cikelj), umrl meseca velikega travna 1680; **Frančišek Jožef grof Wazenberg**, umrl meseca rožnika 1697, položili so ga v rodbinsko rake; nekdanji župnik pri sv. Petru v Komendi **Avguštin Šusteršič**, pokopan dne 12. kimavca 1697; petindvajsetletni **Jurij Žiga Ehrnreich**, umrl meseca velikega travna leta 1709; ljubljanskega senatorja sin **Andrej Robida**, star 67 let, zagreben dne 19. rožnika leta 1779; pavlinec drugi priyor pri Sv. Petru v Gozdu (in Sylvis) o. **Damijan Frey**, pokopan dne 26. rožnika 1782.

V rakah diskalceat-ke cerkve na Ajdovščini so našli počivališče mnogi svetni ljudje raznih stanov. Izmed plemenitajev so imeli grobje **Wazenbergi** (Lačenbergi) svojo rake v mrtvaški kapeli. Razen že navedenega duhovnika so položili vanjo še nastopne **Wazengebige**: dne 14. velikega travna 1700 **Ivana Herberta**; dne 27. velikega srpana 1706 **Petra**; meseca kimavca 1709 **Ivana Henrika**; dne 14. sušca 1711 gospo **Sidonijo Izabelo pl. Levenberg** rodom grofinjo **Wazenberg**; dne 6. prosinca 1713 gospo **Marijo Ano grofinjo Wazenberg**.

Prvega plemenitaja so pokopali pri diskalceatih dne 9. malega travna 1668. To je bil **Jurij Žiga baron Gaisruckh**. Izmed kranjskega plemstva so oddali baroni **Strobelhofi** mnogo svojcev v diskalceatske rake. Dne 4. sušca 1765 je šel tjakaj počivat prejemnik ob savskem mostu **Frančišek Adam baron Zierheimb**, dne 8. prosinca 1772 pa nadzornik istega mostu **Karol Bernard baron Rauber**. Ni mi moči navesti tu imen vseh plemenitih mrtvecev, ki so šli čakati vstajenja pod cerkev sv. Jožefa, opomniti pa moram, da višje plemstvo kranjske vojvodine razen že omenjenih ni imelo v ondotnih rakah pripadnikov. Dobro pa je bilo zastopano tamkaj ljubljansko meščanstvo.

Kakor so se gori v cerkvenih prostorih zbirali ljudje raznih stanov in različne starosti, prav tako so se polnile od leta do leta podzemeljske rake z mrtveci vseh slojev. Poleg jezičnega doktorja je legel tja preprost predmeščan, poleg slavnega zdravnika kmetič iz okolice, poleg izobražene gospodične odgojiteljice neučena gospodinja, poleg sivih starčkov — najstarejša sta bila: dvaindevetdesetletni **Matej Kankara** iz Šiške,

ki je umrl leta 1759., in tri leta starejši Jakob Peršin iz Stožic preminuši leta 1782 — poleg starčkov so počivali tamkaj otroci dojenčki.

V cerkvi sv. Jožefa so pokopavali mrtvece iz s o s e š č i n e n. pr. krčmarja Andreja Domastija, mitničarja Matija Novaka — v 18. stoletju se je nahajala mitnica prav blizu diskalceatov — dne 3. listopada 1780 so pogreznili v cerkveno rako šele štiriintridesetletno Marijo Heleno Dolničarico, izvrstno kmetiško gostilničarico v Piškotovi hiši v bližini diskalceatskega samostana; dne 18. kimavca 1783 so zagrebli tamkaj krčmarja Mateja Završnika iz Strikerjeve hiše. K diskalceatom so prinašali mrliče iz mesta: Izza zida, iz Židovskih ulic itd. in iz predmestij: iz Blatne vasi, iz šentpeterskega predmestja in celo iz Trnovega. Diskalceatske rake so sprejemale v svoje krilo v a š č a n e iz Šiške, Dravelj, Viča, Posavja.

O marsikaterem mrtvecu, dobivšem zavetje v diskalceatskih rakah, se je ohranila v mrtvaškem zapisniku znamenita o p o m n j a osvetljujoča tedanje razmere. Te opomnje se dotikajo najrajši stanu pokojnikovega, njegovih zaslug, njegove boleznin in smrti. Za zgled naj postavim semkaj samo dve tri take priopazke.

Dne 17. prosinca 1687 je bil pokopan (v diskalceatski raki) gospod I v a n S i m o n p l. K ü h e n b e r g, slavni kilar in kamenozdravec, rodod iz Moguncije, ki se je mudil tu nekaj časa, a potem ga je nenadoma nekdo vstrelil s petimi ali šestimi kroglijami.

Leta 1737. so zagrebli tu gospoda N i k o l a j a K i l c a (Külz), pisarja, ki so ga uporni in razgrajajoči kmetje ubili na tako zvanem „N o v e m s v e t u“ proti Šiški.

Dne 29. velikega srpana 1746 so pokopali preplemenitega strogega gospoda I v a n a J u r i j a O b r e z o, obojnega prava doktorja, ki je po enajstletnem boju s protinom našel naposled počivališče v raki mrtvaške kapele proti sredini poleg oltarja sv. Peregrine. Počivaj v miru!

Kdor se je hotel po smrti naseliti v diskalceatskih rakah, moral je ali sam ali po svojcih nakloniti cerkvi oziroma samostanu primerno odškodnino. Mnogi so že za živa plačali menihom za pogreb in grobišče. Nekateri so naredili kako ustanovo ali podarili večjo vsoto denarja ali kako cerkveno orodje svetišču sv. Jožefa pod to pogojo, da se jim zagotovi v ondotnih rakah po-

čitek po smrti. Mrtvaški zapisnik z hvaležnimi opomnjami povečuje take dobrotnike.

Pokopavanje po cerkvah je bilo združeno z mnogimi neprilikami. Bilo je zelo kvarno zdravju. Prav je torej vkrenila vlada, ko je jela sredi 18. stoletja izdajati stroge ukaze o mrtvecih, o devanju na oder in pokopavanju po cerkvah. Dne 13. grudna 1755 je ukazala, da ne sme biti pokopan noben mrlič razeñ, če bi bil umrl za kugo, dokler ne mine dvakrat štirindvajset ur. Nobenega mrliča ni smeti izložiti niti v odprti niti v zaprti krsti v cerkvi, nego naj se dene naravnost v zemljo. Zlasti se ne smejo devati mrlič po cerkvah na oder ob nedeljah in praznikih, ko je polno ljudi tamkaj. Prepovedano je bilo menihe polagati na oder v cerkvi. Cesarica Marija Terezija je naposled leta 1779. ustavila pokopavanje mrličev po cerkvah in samostanih. Toda ljubljanski diskalceati so prezrli ta modri ukaz in pokopavali še nadalje v svojem svetišču na Ajdovščini. P o s l e d n j i m r l i č, ki ga omenja njihov mrtvaški zapisnik, je bila vdova M a r i j a F e l i c i t a B i l g r a m o v k a; njo so položili v rako blizu velikega oltarja na listni strani cerkve sv. Jožefa v nedeljo dne 11. prosinca 1784 o poltreh popoldne.

(Dalje prihodnjič.)

Začetki krščanstva na Japonskem.

(Dalje.)

34. G r m a d a.

Glave tridesetih mučenikov, ki so bili usmrčeni z mečem, so nataknili na kole. Potem je ukazal cesarjev namestnik, da naj se zapali grmada. Obsojenci so stali malo proč od nje privezani h kolom. Od grmade je puhtela vanje silna vročina, ki jih je počasi mučila in ugonabljala.

Spinola ni nehal vzbujati tovarišev k stanovitnosti. Daleč okrog se je razlegala glasna molitev ob morišču stoječih množic krščanskega ljudstva.

Groznih muk so se zbali trije Japonci. Raztrgali so si vezi, pobegnili od kolov in klicali na pomoč poganskega malika. Bedni nesrečneži! Menili so si z izdajstvom oteti življenje, a našli so smrt. Cesarjev namestnik je ukazal, da naj polove begune in naj jih vržejo v plamene, kjer

so žalostno poginili. Neki drugi Japonec je tudi utekel proč od kola, toda kmalu se je spame-toval, vrnil se in zgorel. Niti tega niso prišteli mučenikom Kristovim.

Spinola je dal še odvezo starki Luciji, ker ga je prosila; potem pa se je gledaje proti nebu zatopil v premišljevanje. Poldrugo uro je trajala njegova muka. Naposled mu je zavel veter na prsi goreč utrinek z grmade, obleka se je vnela in hipoma ga je objel plamen, kakor da bi ga ogrnil z gorečo plahto. Mučenik se je zgrudil in izpustil dušo.

Najdalje je trpel jezuit Štefan Kimura. Ogenj ga je mučil tri ure. Umrl je poslednji izmed vseh mučenikov, katerih je bilo dvainpetdeset. Obglavili so jih trideset, med njimi dva dominikanca in enega jezuita, sežgali pa dvaindvajset, namreč osem jezuitov, šest dominikancev, štiri frančiškane in štiri svetne katoličane.

Trupla umorjenih so ležala tri dni na morišču. Vojaki stoječi na straži niso dovolili katoličanom, da bi si vzeli in odnesli kake ostanke mučenikov za spomin. Četrtega dne so izkopali stražniki globoko jamo in pometali vanjo vsa trupla in ogorke drv in kolov, ki so bili obsojenci privezani nanj, in jamo zasuli. Zažganih trupel pepel so pometli vkup in ga vrgli v morje.

35. L a d i j i c a m u č e n i k o v.

Tri tedne poprej — dne 19. velikega srpana 1622 — je pila japonska zemlja kri triindvajsetih mučenikov, ki so pripluli po morju z otoka Manile po mučeniški venec.

Krščeni Japonec J o a h i m F i r a j a m a se je preselil iz svoje domovine na imenovani otok, ki je bil z drugimi Filipinskimi otoki vred podložen Španjolcem. Hudo mu je delo vedočemu, da toliko rojakov njegovih pogreša resnice. Dogovoril se je torej z dvema misijonarjema: z belgiškim dominikancem A l o j z i j e m F l o r e s o m in s španjskim avguštincem Petrom Z u g n i c e m, ki sta hotela iti oznanovat Kristovo vero na Japonsko hrepene po mučeništvu. Firajama je oskrbel ladjico za pot in šli so.

Na tihem morju so gusarili tedaj Holandjani. Zasačili so ladjico plujočo z Manile v jeseni leta 1621. Polastivši se je so jo zavlekli v najbližje japonsko pristanišče.

Načelnik gusarske ladije je izdal Firajamo z njegovimi dvanajstimi mornarji in z misijonarjema vred nangasaškemu vladarju Gonroku.

Misijonarjema se je izpolnila želja. Našla sta v družbi z Firajamo mučeniški venec. Vsi trije so bili umorjeni na grmadi, mornarjem pa so glave sneli. Ti so bili krščeni Japonci in udje bratovščine presv. rožnega venca. Lahko bi bili ušli smrti, ali oni so zvesti ostali Kristu do poslednjega dihljaja.

36. J e r o n i m a n g e l j s k i.

Dne 4. grudna nastopnega leta 1623. so živega sežgali v drugem glavnem japonskem mestu Jeddu pod cesarskim gradom nekdanjega sotrudnika blaženega Karola Spinole duhovnika J e r o n i m a a n g e l j s k e g a in ž njim vred p e t d e s e t k r š č a n o v. Jeronim je bil steber in podpornja Kristovi cerkvi na Japonskem. Prišel je državi na severu in na vzhodu do kraja. Poučil in krstil je mnogo tisoč Japoncev vstanovivši krščanske občine v pokrajinah, kamor pred njim še ni bil stopil noben evropski misijonar. Poslednji dve leti je neprenehoma deloval v mestu Jeddu, kjer je bil zelo priljubljen. A gosposki je bil trn v peti. Na vsak način ga je hotela dobiti v pest. Izšel je razglas, da se na smrt obsoditi, pri komer zalotijo Jeronima, njegovi domači in poleg njih še tudi prebivalci dvajsetih sosednjih hiš. Da bi toliko zlo odvrnil od krščanov, izročil se je sam japonski gosposki.

(Dalje prihodnjič.)

Križ.

Bosenska povest Ivana Lepušića.

I.

U s o d n i p e č a t.

Bilo je leta 1850.

Bosenski Turki so zelo silo delali ne le raji, nego celo cesarskim ljudem; zato je poslal turški car v Bosno poturčenca O m e r - p a š o (Mihaela Latasa) za vrhovnega vojskovodjo, da pomiri Bošnjake. Dal mu je neomejeno oblast, ki jo je mogel izvrševati po svoji volji.

Ko je došel Omer-paša, sprejeli so ga krščani radostno nadejaje se, da jim bode kakor rojeni Hrvat dober zaščitnik.

Izprva jim je bil paša res zelo prijazen. Posebno so mu bili dragi bosenski frančiškani.

Vabil jih je na posvet in se razgovarjal ž njimi, kaj bi bilo treba ukreniti, da se zlomi moč nasilnim Turkom in uvede zakoniti cesarski red v Bosni.

O Omer-paši velja prigovor, ki so ga zdeli ciganom: „Ko bi cigan cesar postal, obesil bi najprej svojega očeta zato, da bi zastrašil svet“.

Omer-paša je najprej nabrusil nož za Turke krajišnike, ki so se bili takoj dvignili proti njemu in njegovim novim naredbam. Ne le po turški Krajini, nego po vsej Bosni je jel nemilo preganjati Turke. Pošiljal jih je v pregnanstvo, deval v temnico, sekal in ubijal.

A ko se je bil znosil nad Turki, obrnil je meč proti krščanom in najhuje proti frančiškanom. Duhovniki so morali pometati ulice in pod ostro stražo opravljati najnižja težaška dela. Zdajci je zapovedal svojim neusmiljenim vojakom, da naj razorožijo vse krščane. Kdor ni hotel sam dati orožja, vrgli so ga v ječo in zahtevali od njegovih sorodnikov zanj veliko odkupnino.

Njegovi biriči so planili na vsakega krščana, o komer so izvedeli, da ima novce, ki jim napolnijo nenasitne denarnice.

Travniške temnice so bile prepolne zasüžjenih krščanov.

Nekega večera so pahnili v ječo frančiškana o. Štefana, ki sam ni znal, kaj bi bil zakrivil.

Drugo jutro ga je ukazal Omer-paša priversti predse.

„Ti si torej tisti, ki ščuješ Turke, da naj bi se uprli cesarskim naredbam,“ nagovoril ga je vojskovodja. „Ti si torej tisti, ki pošilja grozne in krvave vesti iz Bosne v Avstrijo! Ti si tisti, ki zbiraš denar od umazane raje, da jim nakupiš orožja, ki se dvignejo ž njim proti cesarski vojski, proti turškim načelnikom zato, da se iztrga raja izpod oblasti našega sultana! Mar ne veš, kakšna sodba čaka take zločince — izdajalce domovine in cesarja svojega?“

Duhovnik prebledi. Položivši roke na prsi reče:

„Častiti vojskovodja in paša! Vsega tega, kar si mi povedal, nisem nikdar storil. Nikdar nisem ščuval bosenskih Turkov proti cesarskim naredbam. Nikdar nisem prenašal vesti v Avstrijo; zato pač ni treba pismonoše, saj kadar počí puška na tej strani, čujejo jo tam preko meje na kordonu. Nikdar nisem zahteval denarja od raje, da

bi jim oskrbel orožje. Nikdar nisem storil nič takega, tako mi vere Kristove!“

Omer-paša se prime za brado in kakor lev zarujove na duhovnika:

„Ničemnik, prekličí, kar si govoril — glej tu je dokaz“.

Paša je pri tej priči razvil neko pismo.

„Ali ni vse to pisano v našem medžlisu in potrjeno s pečatom?“ . . .

„Lahko je pisati in pečatiti, častiti paša naš!“ odgovoril je duhovnik. „To so Turki podtaknili; a naj stopi pred vas kak človek moje vere, vsak položi rad glavo krvniku pod meč v dokaz, da jaz nikdar nisem tako niti govoril niti delal“.

„Ha, nisi?“ zarentači paša. „Čigav pa je tale pečat —; mar ni tvojega brata, — brata in pomočnika tvojega?“

Župnik pogleda pismo, a vztrepeče kakor trepetljika in oči se mu zalijo s solzami. Spoznal je, da je njegov duhovni pomočnik o. Mijo pritisnil svoj pečat na ona naznanila, ki ga zaradi njih čaka ali kolec ali vrv.

(Dalje pride.)

Iz sveta.

Vrl odgovor. Francoski vojni minister je o priliki nekega vojaškega ogleda takole govoril svojim častnikom:

„Gospoda moja, vera v neko višje bitje, ki se zove Bog, ki, kakor pravijo, modro vlada svet, je dandanašnji malo vredna, je že starinska reč, ki si ne boste zaradi nje menda dosti glave ubijali. Toda ni dovolj, da se ne menimo za to čarovnijo, nego vaša posebna dolžnost bodi, da jo iztrebite izmed naših vojakov. To je vasa castniška dolžnost. Jaz se hčem na vso moč vojskovati proti tej krivi veri“.

Častniki, zavezani z ostro vojaško pokorščino, mu niso smeli nasprotovati z besedo. Ali da njegovim besedam ne verujejo in da njegovega ukaza ne bodo izvrševali, pokazali so v dejanju. Ko je odhajal minister, spremili so ga na železnico, pozdravili ga za slovo, potem pa naravnost krenili v bližnjo cerkev počastiti Jezusa v najsvetejšem zakramentu. Tako so sijajno obsodili nevernega ministra.

K.

Japonci — kakšni so sedaj! Kakšni so bili nek daj, o tem so izvedeli bralci „Danice“ že marsikaj iz spisa „Začetki krščanstva na Japonskem“. Židovski listi so polni hvale o Japoncih in njihovi omiki, a čujejo se od mnogokod drugačni glasovi. Oboževalci vzha-

jajočega solnca so si pač odeli neko senco evropske omike, a znotraj je ostala stara, krvoločna narava, ki je zakrivila, da je bilo nekoč prelito toliko krščanske krvi na japonskih otokih. Neki ruski list poroča, kako grozno so ravnali Japonci nedavno s štirinajstimi ranjenimi ruskimi vojaki poleg vasi Sin-djao. Ko so prišli tjakaj ruski zdravstveni oddelki — piše — našli so zdravniki ranjence že umorjene. Bili so neznansko zdelani tako, da si je težko misliti, kakšni so bili. Dognali so, da je bil nekaterim ranjenim odrezan jezik, telo pa vse razmrvarjeno s sabljami in z bodali. Japonci niso prizanašali niti mrtvim, ki so jih razsekali na drobno in jim odrezali ušesa. Streljali so mrtve. V truplih so našli na desetine krogelj. Blizu Gaj-čzou so zalotili Japonci sedem ruskih ranjencev. Mučili so jih zversko. Doktor Stankevič je fotografiral te vojaške mučence. Ledena zona obhaja gledalca podob teh nesrečnežev z odrezanimi jeziki, odsekanimi rokami, razmesarjenim telesom. Enega ruskih častnikov so našli še živega. Privedli so ga v zavest. Pripovedoval je potem, da je Japonec trikrat zaporedoma strelil vanj potem, ko je bil že častnik ranjen. Na srečo, da noben strel ni bil smrten; čez pet ur se je zopet zavedel. Tudi o japonski „omiki“ in človečnosti velja prigovor, da ni vse zlato kar se sveti.

N.

Iz književnosti.

Za resnico — spisali slovenski bogoslovci. Uredil Andrej Orehek. V Ljubljani 1904. Tiskala Katoliška tiskarna. Izdali in založili slov. bogoslovci. 8°, str. 254.

Pred leti so izhajali vselej o veliki noči iz ljubljanskega semenišča „Pomladni glasi“. Mnogo krasnega, celo klasiškega berila so nagomilili v teh ljubkih knjizicah naši bogoslovci slovenski mladini. O začetku tega stoletja je sledil „glasom“ „Almanah“, zbornik znanstvenih in leposlovnih spisov. Leta 1902. so vzklike nevenljive „Marjetice“, letos pa so nas iznenadili slovenski bogoslovci s knjigo nosečo pomenljiv napis „Z a r e s n i c o“. — Kaj je resnica? viknil je Poncij Pilat Kristu in kmalu nato razlomil palico nad resnico. Kaj je resnica? kliče porogljivo dandanašnji svet zatopljen v nasladno vživanje. Koliko jih je, ki gredo ravnodusno mimo resnice ne mene se zanjo; kolikim je resnica tako ljuba, kakor trn v peti, kakor troha v očesu. — Kaj je resnica? vprašujejo se resno v vrsti krasnih, de-

loma dovršenih bogoslovskih in modroslovskih člankih napolnjujočih gori označeno knjigo naši slovenski bogoslovci. Spoznavši jo v razodevenju božjem in premozgavši jo s pomočjo sv. vere prisega mlada pisateljska četa ne mirovati, nego čvrsto boriti se — z a r e s n i c o. Bog jim pomozi!

S.

Zrnje.

Sveta načela. (Iz spisov kardinala Manninga). Glavno delo nam bodi, da razširjamo spoznavanje presvetega zakramenta in ljubezen do njega, ne samo zaradi posvečevanja vernikov, nego tudi zaradi izpreobrnjenja onih, katerim so ugrabili pričujočnost Jezusovo. Ubogo ljudstvo je bilo nedolžno ob velikem pohujšanju. Ono ni odstranilo Jezusa z oltarja. Drugi so mu vzeli pravico prvorojenstva v Jezusovi pričujočnosti... Mislim, da ni gotovejšega pripomočka v ta namen, da se vrnejo do edinstva milosti in resnice, nego je razglaševanje ljubezni Jezusove v svetem Rešnjem Telesu. (Tudi tukaj ima Manning pred očmi verski prevrat v 16. stoletju. Na Angleškem so ljudstvu vsilili trditev francoskega krivoverca Kalvina, ki je zavrgel nauk o resnični pričujočnosti Jezusa Krista v presv. zakramentu. Op. pr.)

Prosi največjih darov božjih, ker s tem častiš Boga, da ga prosiš. Ako bi prišel sin do očeta in bi ga hotel prositi kake malenkostne igrace, sumil bi oče, da je sinovo srce nezaupno in se ne zanaša na njegovo očetovsko ljubezen.

Prosíte v veri in s popolnim zaupanjem, in Bog nam da, česar ga prosimo. Morda porečete: „Ali misliš, da nam hoče dati prav tistih reči, katerih želimo?“ Da nam jih da, tega Bog ni rekel. Bog je le rekel, da da, česar ga boste prosili; toda način, kako, in pa čas, kedaj nam hoče dati, je ohranil sam v svoji oblasti. Včasih dobivamo ob svojih molitvah za odgovor take reči, ki se jih branimo; večkrat je morebiti kaka kazen, ali kaka izguba, ali kak udarec, zoper katerega se nam protivi srce; zdi se nam, da nas je Bog pozabil, ali da je začel strogo ravnati z nami. Te prave reči so odgovor na našo molitev. On ve, česa želimo, in da nam reči, ki jih prosimo, toda v taki obliki, ki jo ima božja modrost za najboljšo.

Filaret.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi polji in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Bručovi, pred škofijo 12.